

B i j l a g e 3 :

A r c h e o l o g i s c h o n d e r z o e k

RAAP-NOTITIE 3707

Plangebied Akkersplein te Heerenveen

Gemeente Heerenveen

Archeologisch vooronderzoek: een bureau-
en inventariserend veldonderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Lidl Nederland GmbH

Titel: Plangebied Akkersplein te Heerenveen, gemeente Heerenveen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: februari 2011

Auteurs: *drs. B.I. van Hoof & D. van den Berg*

Projectcode: HEAKK

Bestandsnaam: NO3707_HEAKK.doc

Projectleider: drs. B.I. van Hoof

Projectmedewerkers: D. van den Berg & T.M. Perger

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 45114

Autorisatie: dr. G. Aalbersberg

Bevoegd gezag: gemeente Heerenveen

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendalseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2011

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Lidl Nederland GmbH
- *aanleiding onderzoek*: nieuwbouw van een winkel met laad/losgelegenheid en parkeerterrein
- *datum uitvoering veldwerk*: 10 februari 2011

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt ten oosten van de Amelandlaan en ten zuiden van de Sallandlaan
- *plaats*: Heerenveen
- *gemeente*: Heerenveen
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 11D
- *plangebied in gebruik als*: bebouwd
- *oppervlakte plan-/onderzoeksgebied*: circa 0,6 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 191.927/551.037

Onderzoeksvragen

Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is? Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische advies*: volgens de Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE; <http://www.fryslan.nl/binfo/chk/inhoud/startchk.htm>) is voor het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd een quickscan nodig (3 boringen per ha, indien podzolbodem aanwezig overgaan op 6 boringen per ha). Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen moet een karterend onderzoek 3 worden uitgevoerd (historisch en karterend onderzoek met een minimum van 6 boringen per plan) waarbij speciale aandacht moet worden besteed aan eventuele Romeinse sporen en/of middeleeuwse ontginningen.
- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*:
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): geen

Historische gegevens

- *historische kaarten*: Heerenveen ligt op de samenkomst van de watergangen Heeresloot, Veenscheiding en Het Meer. Op de kaart uit het eind van de 17e eeuw (Schotanus à Sterringa, 1718) is Heerenveen nog een gehucht. De bebouwing concentreert zich in een lint langs beide zijden van Het Meer. Circa 150 m ten westen van het plangebied loopt de weg van Heerenveen naar Oude Schoot. Langs deze weg liggen weiden en akkers, waarvan de percelen parallel liggen aan de weg. In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Op de kaart uit 1848 (Eekhoff, 1859) is Heerenveen uitgegroeid tot een middelgroot dorp. Langs Heerenveen staat de straatweg van Leeuwarden naar Groningen aangegeven, die in 1828 is aangelegd. Het plangebied ligt circa 250 m ten westen van deze weg. Het plangebied is nog steeds in gebruik als weide of akkerland. In de loop van de 19e en 20e eeuw groeide Heerenveen uit tot een stad. De ontwikkeling vindt met name plaats langs de nieuwe straatweg. Op de topografische kaart uit 1952 is het plangebied nog geheel onbebouwd (<http://watwaswaar.nl/>). Op de kaart uit 1970 is alleen het zuidelijke deel van het plangebied bebouwd en op de kaart uit 1982 het gehele plangebied. In het plangebied heeft een school gestaan die recent is gesloopt. Het terrein ligt nu braak.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: niet gekarteerd, bebouwde kom. In de directe omgeving van het plangebied zijn veldpodzolgronden en laarpodzolgronden met leemarm en zwak lemig fijn zand aanwezig (Stiboka, 1971: codes Hn21 en cHn21). Deze worden ook in het plangebied verwacht.
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart* (ontleent aan ARCHIS): het plangebied is bebouwd (code B). In het plangebied worden dekzandruggen (al dan niet met oud bouwlanddek) en met dekzand bedekte grondmorene verwacht (code 3K14 en 3L2). Direct ten noorden van het plangebied ligt een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden, verviaakt door veen en/of overstromingsmateriaal (code 2M14).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: de boringen zijn gezet in een driehoeksgrid van 40 x 20 m
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor (diameter 2 cm)
- *totaal aantal boringen*: 6
- *minimaal geboorde diepte*: 1,75 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 2,0 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlint

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: de laagopvolging in het plangebied is van boven naar beneden als volgt. De toplaag bestaat uit een 0,85 tot meer dan 2,0 m dikke bouwvoor/verstoorde zandlaag (donkergrijsbruin tot lichtgeelgrijs, matig siltig, matig humeus, matig fijn zand, vaak met humusvlekken en zand- en/of keileembrokken). In de boringen 1 en 6 ligt onder de bouwvoor een 0,85 en 1,1 m dikke laag opgebracht zand (lichtgeelgrijs, zwak siltig, matig grof zand met humusvlekken). Onder de verstoorde of opgebrachte zandlaag ligt 1,3 tot 1,65 m -Mv dekzand (donkergeel tot lichtgrijsgeel, zwak siltig en matig fijn zand). In boring 3 is tot 2,0 m -Mv geen dekzand aangetroffen. In de top van het dekzand is geen bodemvorming waargenomen.
- *mate van verstoring*: de bodem in het plangebied is vanaf 1,3 tot meer dan 2,0 m -Mv ernstig verstoord
- *archeologische indicatoren in boringen*: geen

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De laagopeenvolging in het plangebied bestaat uit een bouwvoor op een verstoorde zandlaag op dekzand. In het dekzand is geen bodemvorming waargenomen. Archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologische nederzetting in het plangebied ontbreken.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het archeologisch onderzoek wordt voor het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De geplande ingrepen ten behoeve van de bouw van een winkel, laad/los gelegenheid en parkeerterrein kunnen vanuit archeologisch oogpunt zonder bezwaar worden uitgevoerd.

Indien tijdens de geplande werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, dient direct contact te worden opgenomen met de provinciaal archeoloog.

- *contactpersoon overheid*: dr. G.J. de Langen, provinciaal archeoloog Fryslân (tel. 058-2925487).
- *contactpersoon RAAP*: drs. B.I. van Hoof, projectleider (tel. 0512-589140).

Literatuur

Eekhoff, W., 1859. *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*, Leeuwarden.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Schotanus à Sterringa, B., 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen als in haare XXX bijzondere Grietenijen*. François Halma, Ljouwert (Facsimile-uitgave 1979).

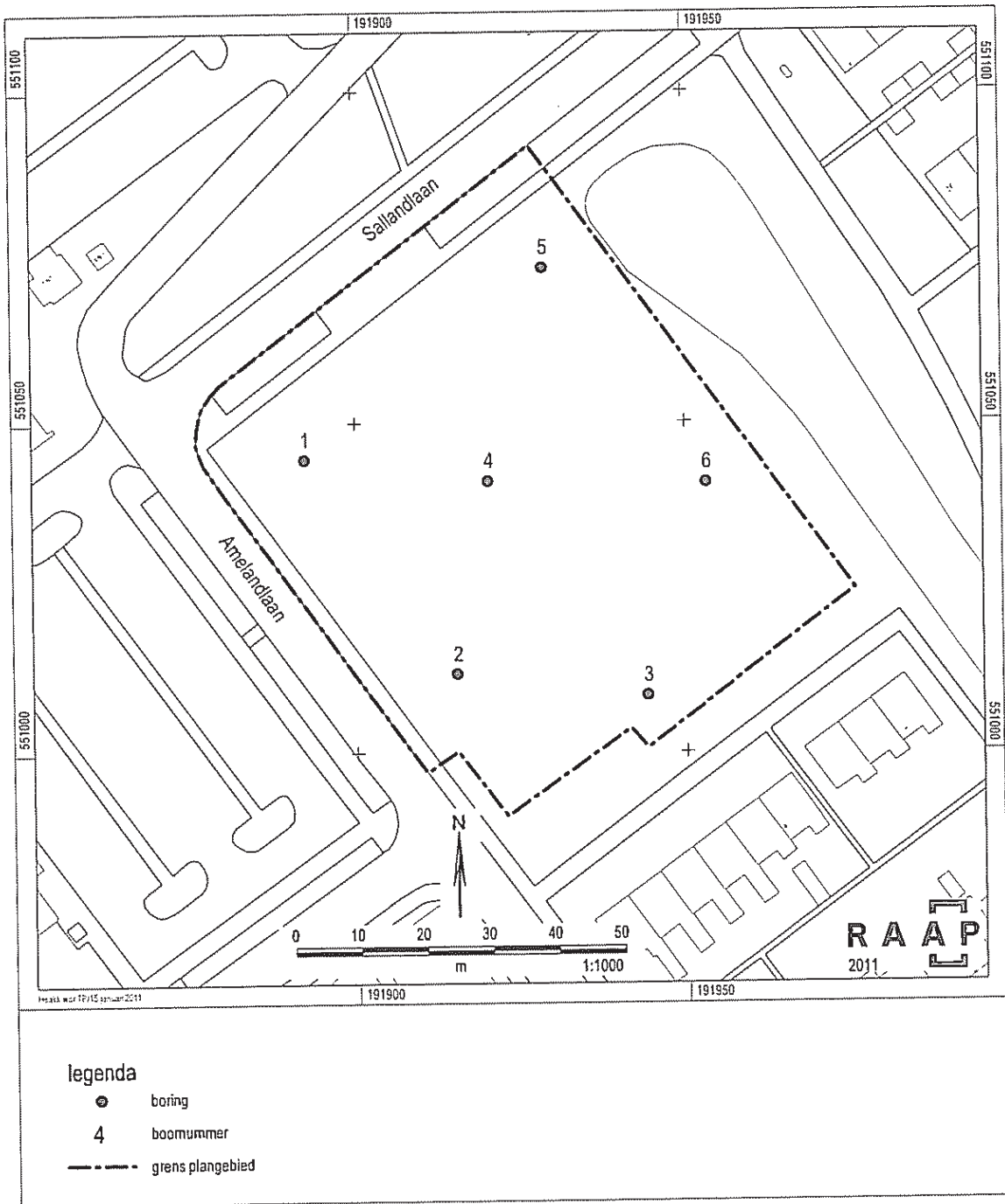
Stiboka, 1971. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 11 west Heerenveen*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

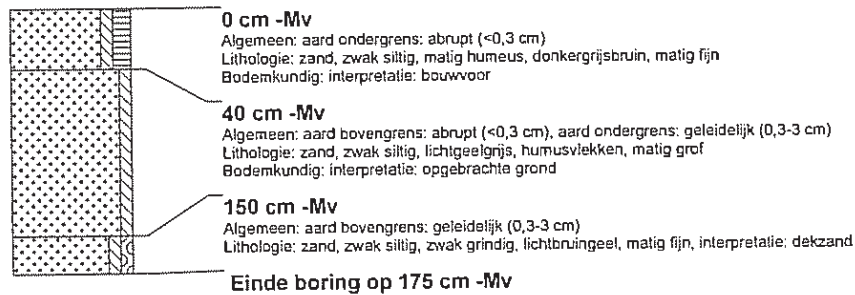
Archeologische tijdschaal		
Periode	Subperiode	Jaar
Nieuwste tijd (Nieuwste ijzertijd)	NI	1100
	II	1000
	III	1000
	IV	1000
	V	1000
Middelste tijd	VI	900
	VI	800
	VI	700
	VI	600
	VI	500
Oudeste tijd	VII	400
	VIII	300 v. Chr.
	VIII	200 v. Chr.
	VIII	100 v. Chr.
	VIII	0 v. Chr.
Lijerijde	IX	100
	X	100
	X	100
	X	100
	X	100
Bronstijd	XI	1000
	XII	1000
	XII	1000
	XII	1000
	XII	1000
Neolithicum (Nieuw steentijd)	XIII	1000
	XIII	1000
	XIII	1000
	XIII	1000
	XIII	1000
Mesolithicum (Middel steentijd)	XIV	1000
	XIV	1000
	XIV	1000
	XIV	1000
	XIV	1000
Palaeolithicum (Oude steentijd)	XV	10.000
	XV	10.000
	XV	10.000
	XV	10.000
	XV	10.000

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

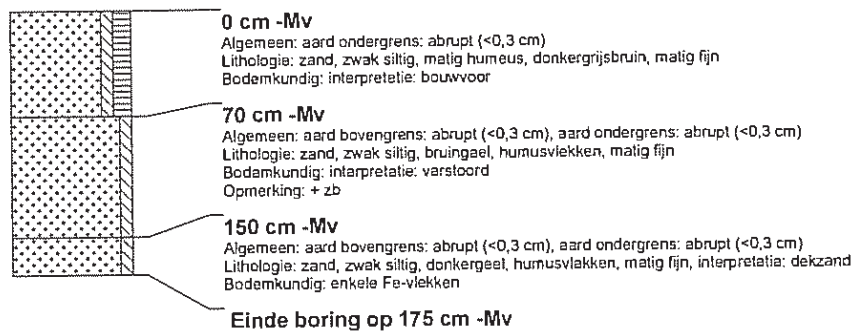
boring: HEAKK-1

beschrijver: BH/DB, datum: 10-2-2011, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Heerenveen, plaatsnaam: Heerenveen, opdrachtgever: Lidl Nederland GmbH, uitvoerder: RAAP Noord

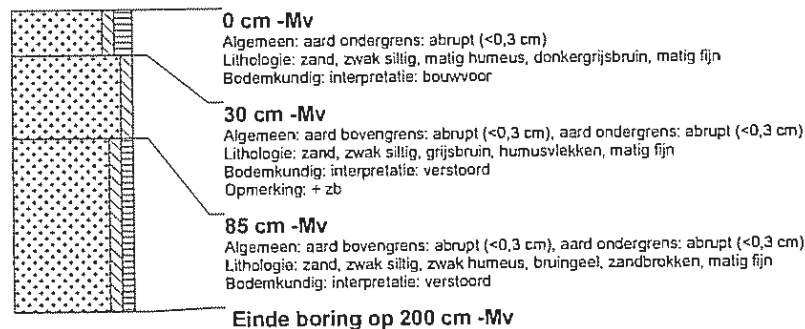
boring: HEAKK-2

beschrijver: BH/DB, datum: 10-2-2011, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Heerenveen, plaatsnaam: Heerenveen, opdrachtgever: Lidl Nederland GmbH, uitvoerder: RAAP Noord

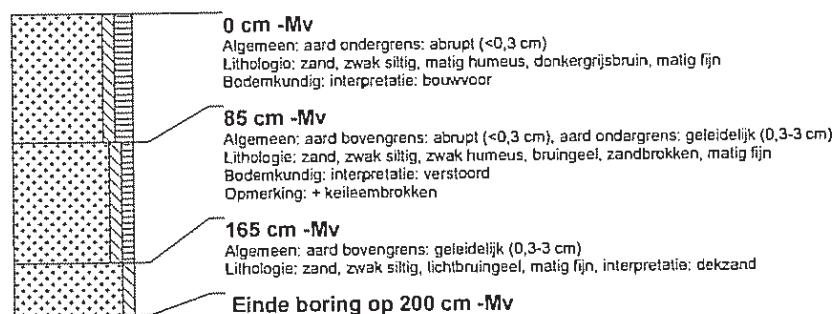
boring: HEAKK-3

beschrijver: BH/DB, datum: 10-2-2011, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Heerenveen, plaatsnaam: Heerenveen, opdrachtgever: Lidl Nederland GmbH, uitvoerder: RAAP Noord

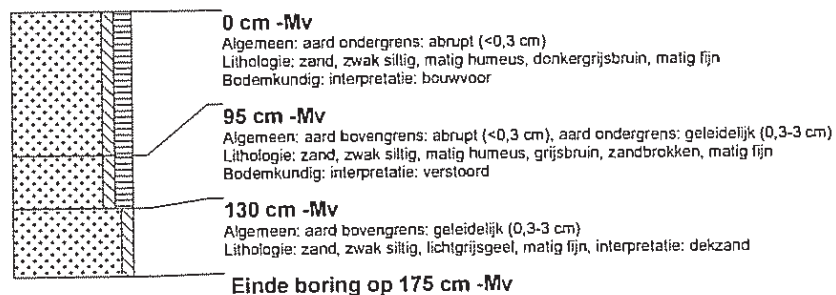
boring: HEAKK-4

beschrijver: BH/DB, datum: 10-2-2011, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Heerenveen, plaatsnaam: Heerenveen, opdrachtgever: Lidl Nederland GmbH, uitvoerder: RAAP Noord

boring: HEAKK-5

beschrijver: BH/DB, datum: 10-2-2011, boortype: zandguls-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Heerenveen, plaatsnaam: Heerenveen, opdrachtgever: Lidl Nederland GmbH, uitvoerder: RAAP Noord

boring: HEAKK-6

beschrijver: BH/DB, datum: 10-2-2011, boortype: zandguls-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Heerenveen, plaatsnaam: Heerenveen, opdrachtgever: Lidl Nederland GmbH, uitvoerder: RAAP Noord

